

Olyan rendelet jön, ami alapján a cigány gyerekek többségét el lehet majd különíteni az iskolákban

- A gyerekek elkülönített oktatása garantáltan alacsony színvonalat eredményez, az ilyen osztályokból, iskolákból kikerülő gyerekeknek nincs versenyképes tudásuk – ezt a tényt ma már szakmai konszenzus övezi világszerte.
- A magyar oktatáspolitikai nem fogadja el ezt a szakmai alapvetést, megnyilatkozásaiban viszont következetlen: a miniszter hol lehetséges alternatívaként jeleníti meg a szegregációt, hol sértődötten kéri ki magának, ha az elkülönítés támogatásával vádolják.
- Évek óta folyik az iskolai elkülönítés legalizációja, mostanra [elkészült az ezt lehetővé tevő jogszabály is](#) – állítják jogvédők és szakemberek. Szó sincs erről, állítja a kormány.
- Legutóbb a nyíregyházi telepi iskola körül lángoltak fel az indulatok. A görögkatolikus nyomortelegen működő kis létszámú iskoláját az elkülönítés miatt első- és másodfokon is elmeszelte a bíróság, de végül a legfőbb döntéshozó szerv, a Kúria zöld jelzést adott az intézményben folyó munka folytatásának.

Havas Gábor szociológust a jogszabálytervezetről és lehetséges hatásairól a Roma Sajtóközpont kérdezte.

RSK: Az elmúlt hetekben nyilvánosságra került egy kormányrendelet tervezet, amely az alkotók szerint többek között a vallási alapú oktatás megszervezését szabályozná. Jogvédők szerint azonban korántsem technikai kérdéstről van szó.

Havas Gábor: Nyilvánvaló, hogy a kormányzat, felbátorodva a nyíregyházi Huszár telepi iskolával kapcsolatos ítéleten, most meg akarja teremteni a jogszabályi feltételeit annak, hogy az ottani „megoldás” széles körben alkalmazott gyakorlattá váljon az oktatási rendszerben. A korábban pont az elkülönítés miatt bezárt gettóiskolát ugyanis néhány éve újranyitotta a görögkatolikus egyház, és az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek alapítvány (CFCF) által kezdeményezett perben a Kúria végül arra hivatkozva utasította el a szegregáció megszüntetését kérő keresetet, hogy a gyerekeknek joguk van a vallási alapú oktatáshoz. A döntés azért is abszurd, mert mindössze két gyerek szülei jelezték, hogy görögkatolikus vallásúak, ráadásul a belvárosban, a teleptől 3 kilométerre az egyháznak van egy vadonatúj, sokkal jobban felszerelt iskolája, ami ugyanúgy befogadhatná a vallásos roma gyerekeket.

*A képen a görögkatolikusok nyíregyházi iskolái – a belvárosi elit- és a telepi iskola látható.
Fotó: RSK*

A köznevelési törvény tavalyi módosításakor felhatalmazást kapott a kormány, hogy a vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett gyerekek oktatásának feltételeit rendeletben állapítsa meg – már akkor elég egyértelmű volt, hogy mindez az elkülönítést fogja szolgálni. A jogvédők tiltakozását akkor a kormány „rosszindulatú és alaptalan híresztelésnek” [minősítette](#). Pedig a mostani rendelet-tervezet egyértelműen bizonyítja, hogy egy – az elkülönítés erőteljes kiterjesztését célzó – átgondolt stratégia első lépését valósították meg.

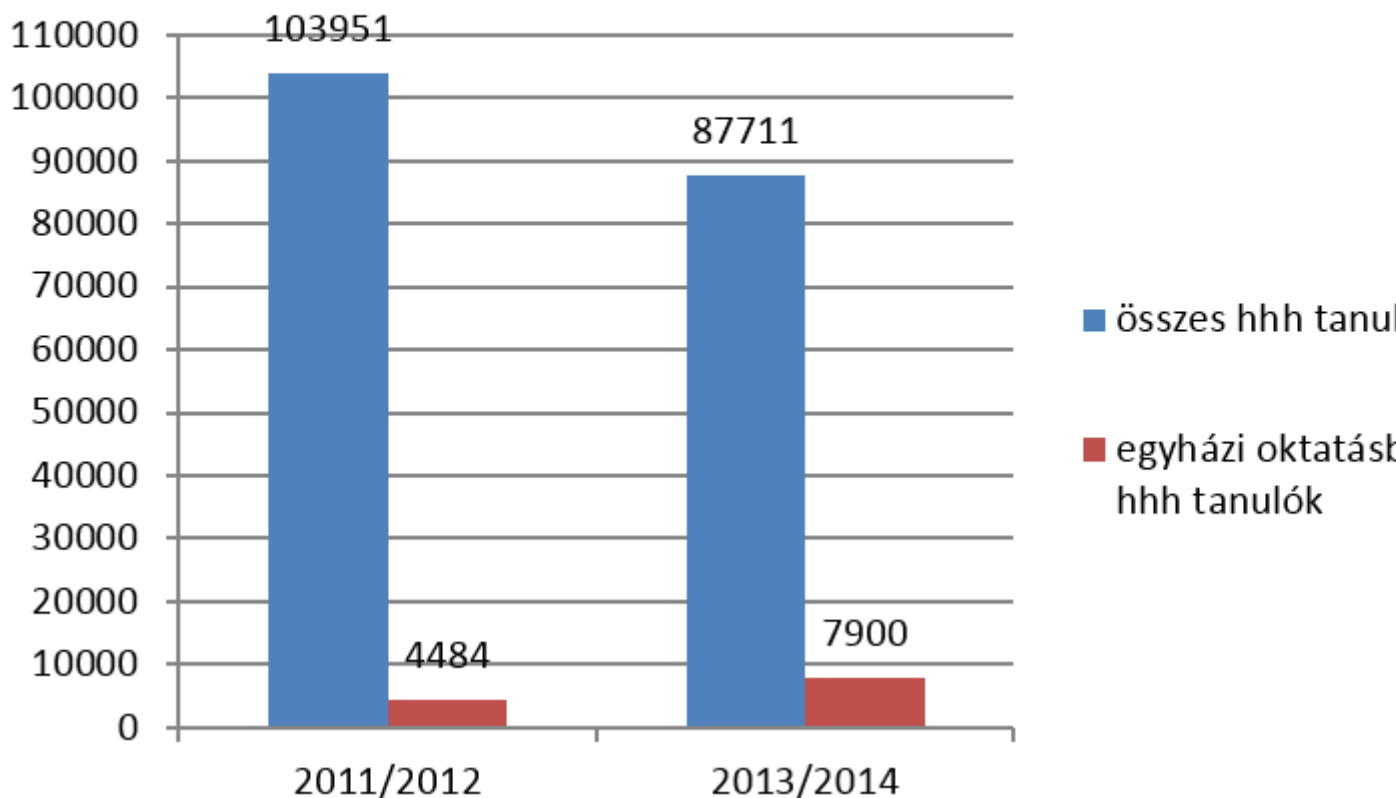
RSK: A módosítás a szülők önkéntes kezdeményezéséhez köti ezt a fajta oktatási formát. Tehát ha valaki nem akarja elkülönítve oktatni a gyermekét, annak nem lesz kötelező.

HG: Enyhén szólva sem életszerű, hogy a mélyszegénységben élő, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek többnyire alacsony iskolázottságú szüleiben annyira erős legyen a vallásos meggyőződés vagy a nemzetiségi oktatás iránti vágy, hogy egymással összefogva, maguktól ilyesmit kezdeményezzenek. Nyilvánvalóan azok az iskolák, illetve egyházi fenntartók fognak kezdeményezően fellépni, amelyek kapva kapnak a lehetőségen, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű roma gyerekeket „jogszerűen” elkülönített osztályokba terelhetik – ahogyan ez a nyíregyházi Huszár telepi iskola újrarendelése esetében is történt. Ilyen körülmények között a tervezet által kötelezően előírt „tájékoztatás” valójában inkább az agitációnak, az érintett szülők meggyőzésének lesz a színtere. A szervezők kiosztják a „Kérelem” és „Nyilatkozat” formanyomtatványokat a szülőknek, akik persze kiszolgáltatott helyzetükből adódóan képtelenek lesznek átlátni döntésük következményeit, és a szelidebb vagy erőteljesebb presszió hatására kitöltik és aláírják azokat.

RSK: De a törvényi felhatalmazás eleve azt mondja a kormánynak, hogy a rendelet megalkotásakor különösen figyeljen a jogellenes elkülönítés tilalmára.

HG: A tervezetbe bekerült „Kérelem” és „Nyilatkozat” formanyomtatvány ennek pont az ellenkezőjét eredményezi. Mindkettőben szerepel ugyanis az a mondat, amely szerint: „Jelen kérelem aláírásával hozzájárulok a gyermekem nemzetiségi/vallási meggyőződésen alapuló elkülönült neveléséhez, oktatásához, valamint saját és gyermekem személyes adatainak kezeléséhez.” Ez eleve kizár minden, a szegregáció tilalmára hivatkozó, jogorvoslati lehetőséget akkor is, ha az oktatás színvonala elfogadhatatlanul alacsony.

Egyházi általános iskolák és szegény (hhh) gyerekek

A magyar közoktatási rendszer számára valamilyen okból „problémás” (például a szegény, vagy a fogyatékkal élő) gyerekek az iskolák államosításáig szinte kizárólag állami/önkormányzati intézményben tanultak, az egyházi és magánintézményekből kiszorultak. 2012 óta viszont az egyházi általános iskolákban szinte megduplázódott az iskolázatlan és szegény szülők gyerekeinek a száma. Ez azonban nem feltétlenül öröndetes fejlemény, az elkülönítésük legújabb módszere is lehet.

A formanyomtatványok ráadásul arra is felhatalmazást adnak az intézményeknek, hogy a létrejövő osztályokat, illetve óvodai csoportokat ne csak szervezetenként különítsék el, hanem az anyaintézmény tanulóitól (óvodásaitól) „kellő” távolságra, az anyaintézmény nyújtotta szolgáltatásoktól megfosztva egy másik épületben helyezték el.

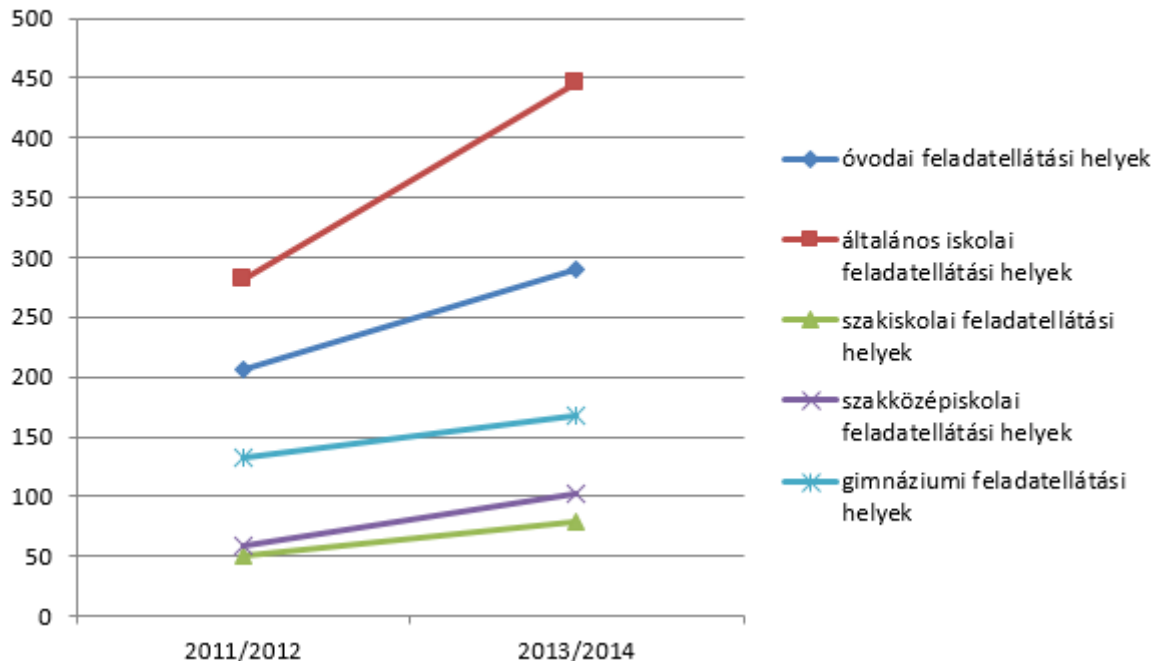
Senkinek ne legyenek illúziói: a rendelet alapján létrehozott osztályokban túlnyomórészt mélyszegénységben élő cigány gyerekek fognak tanulni!

RSK: A tervezet szerint ki lehet venni a gyereket az elkülönített osztályból.

HG: Ez igaz, de ehhez az előző tanévben legkésőbb május 20-ig írásos kérelmet kell benyújtani. Ezt az intézmény nyilván nem fogja szorgalmazni. Így, ha a szülőben meg is fogalmazódik a szándék, az adminisztratív követelményeknek nagy valószínűséggel nem tud

a megfelelő időben és formában eleget tenni. Vagyis kilépni sokkal nehezebb lesz, mint bekerülni.

Egyházak közoktatási intézményeinek száma

Az

államosítás óta jelentősen nőtt az egyházak közoktatási intézményeinek száma, elsősorban az általános iskolák vonatkozásában. Két tanév leforgása alatt 165-tel nőtt a fenntartásukban lévő általános iskolai feladatellátási helyek száma. Összességében 355-tel több intézmény felett gyakorolják a fenntartói jogokat, mint 2012-ben. (Adatok forrása: Közoktatási statisztika)

A tervezet az elkülönített osztályok (csoportok) létrehozását nemcsak az óvodában és általános iskolában, hanem valamennyi középfokú iskolatípusban is lehetővé teszi, ezzel megteremtve a lehetőségét annak, hogy a cigány gyerekek jelentős része az óvodától kezdve teljes iskolai pályafutása során szegregált oktatásban részesüljön. Ráadásul nagy a valószínűsége annak, hogy aki az óvodai és általános iskolai éveket a rendelet szellemében létrehozott elkülönített osztályokban (csoportokban) tölti, annak középiskolásként az addig felhalmozódó lemaradás következtében már esélye sem lesz más osztálytípusba bekerülni.

RSK: A cigány nemzetiségi oktatás elterjesztését az Országos Roma Önkormányzat is szorgalmazni szokta. A tervezet ezt is lehetővé teszi, ezzel is probléma van?

HG: Nincsenek elegendő számban erre a feladatra alkalmas, szakmailag felkészült pedagógusok, nincs elegendő, elfogadható színvonalú tankönyv, nincsenek oktatási programok, és az ezek kidolgozásához elengedhetetlen tudományos háttér is hiányzik, ugyanis a legalapvetőbb kérdésekben sem jött létre a minimálisan szükséges szakmai konszenzus sem. A tervezet ötféle oktatási forma közül kínál választási lehetőséget – egységesen, valamennyi magyarországi elismert nemzetiség vonatkozásában. Ebből a nemzetiségi nyelvű nevelés-oktatás, illetve nemzetiségi kétnyelvű nevelés-oktatást a cigányok számára felajánlani alternatívaként egész egyszerűen sarlatánság, annyira hiányzik

szinte minden feltétel a bevezetésükhöz. A cigányok vonatkozásában majdnem kizárólagosan *magyar nyelvű roma nemzetiségi oktatás*, illetve a *kiegészítő nemzetiségi oktatás* fog megvalósulni. Ezek viszont olyan mértékig üresítik ki tartalmilag a nemzetiségi oktatást, hogy tényleg csak arra jók, hogy ürügyet szolgáltatassanak az elkülönített osztályok működtetéséhez.

(Havas Gábor szociológus 1944. október 14-én született Londonban. 1967-ben szerzett diplomát az ELTE BTK magyar-népművelés szakán, később szociológiából kandidált. Kezdetben népművelési előadó, majd középiskolai tanár, de szervez amatőr színjátszó mozgalmat, és Schiffer Pállal filmeket is készít. 1971-től részt vesz a Kemény István vezetésével folyó szociológiai kutatásokban. Fontosabb kutatási témái: családi szocializáció különböző társadalmi rétegekben, munkakultúra és életforma, sorvadó kistelepülések társadalma, falusi szegények, cigány közösségek, a cigányság különböző csoportjainak életformája. Kezdetektől részt vesz a demokratikus ellenzék tevékenységében, a Beszélő folyóirat szerkesztője és főszerkesztője is volt. 1993-94-ben Kemény Istvánnal és Kertesi Gáborral közösen az országos reprezentatív cigányvizsgálat vezetője. 1999-től Kemény Istvánnal, és Liskó Ilonával – főként a cigány és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási helyzetével összefüggő kutatásokat végez. 2001-től 2008-ig a felsőoktatásban tanuló roma diákok támogatását szolgáló Romaversitas Alapítvány tanulmányi igazgatója.)

444.hu

<http://444.hu/2015/06/15/havas-gabor-szegregacio/>